

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1987
FORFATTER:	Keld Bøllund
TITEL:	Sprøjtehuaet i Låabydam.
KORT RESUME:	Opbevaringahuae for vandvogne i Låabydam og Riberdyb ca. 1863-1888.

Sprøjtehuset i Låsbydam

Af Keld Bøllund

I forbindelse med undersøgelser omkring det tidligere *Landmandshotellet* nu *City-Bar* i Låsbygade er jeg stødt på bemærkninger om, at brandmændene ofte samledes her efter endt øvelse eller anden tjeneste.

Dette kunne nok give grund til undring, det var dog immervæk et stykke vej fra den ældst kendte brandstation i Markdannersgade — og Kolding var just ikke fattig på værtshuse.

Ved en gennemgang af Kolding Bygningskommissions efterladte papirer fandtes imidlertid i forhandlingsprotokollen, under 15. juni 1868, pkt. 3, en notits om, at brandkaptajn (d.v.s. brandinspektør), købmand P. Brandorff fik tilladelse til at opføre et »opbevaringshus for vandvogne« på de kommunale arealer i Låsbydam og Riberdyb. Det færdige byggeri afsyndes den 7. september s.å. Som adresse var Låsbydam og Riberdyb åbenbart tilstrækkeligt; alle vidste jo, hvor det var — i modsætning til i dag, hvor i hvert fald begrebet Låsbydam synes temmelig svævende.

Ved at sammenholde oplysninger fra bygningsafgiftsprotokollen, skøde- og panteregisteret og købstadsatriklen af 1863 viste det sig, at sprøjtehuset i Låsbydam havde brandtaksationsnummer 553, svarende til matrikelnummer 52 af Kolding købstads bygrunde.

Størstedelen af huset lå altså på det nuværende gadennummer 42, en mindre del (på 0 album) på nr. 44. Men da det allerede af 1863-matriklen fremgår, at ejendommen anvendtes som »sprøjtehus«, og intet tyder på en senere tilføjelse, kan der i 1868 evt. have været tale om en fornyelse af huset. Det blev nedrevet i

oktober 1887, og den 14. juli 1888 udstykkedes ejendommen (på 0 1/4 album), således at den mindre del mod NV (på 0 album) solgtes til vognfabrikanterne og malermestrene Jens og Carl Jensen, medens hovedparten sammenlagdes med ejendommen på hjørnet af Hospitalsgade (nr. 42, matr.nr. 53), hvor der var bagerforretning til omkr. 1960.

Allerede i 1879 havde brødrene Jens og Carl Jensen overtaget købmand J.F. Oxholms gård (nr. 44); men både denne og naboejendommene mod NV overto-

På billedet af hjørneejendommen fra 1886 skimtes til venstre en gavlreklame, sandsynligvis for Kolding Vognfabrik, sprøjtehusets nabo mod NV.

ges i 1919 af maskinhandler Hans Sørensen, senere – i 1942 – af smedemester Jens Sørensen.

Hjørneejendommen (nr. 42) huser i dag Materialisten samt Grafisk Produktion, ApS., medens nr. 44 er beboelseslejligheder, udlejet af AAB, og bygget i forbindelse med Koldings byfornyelsesplan. Det ses altså, at brandmandskabet blot har skullet ulejlige sig over Låsbygade for at slukke tørsten efter veludført dåd.

Vanskeligere er det at angive den nøjagtige beliggenhed af sprøjtehuset i Riberdyb. Det lå på den meget store ejendom matr.nr. 59 af Kolding markjorders 1. Afd., som *bl.a.* omfattede det senere matr.nr. 554 af bygrundene, hvor f.eks. Det Offentlige Slagtehus lå. Den nøjagtige placering har det ikke været muligt at fastslå.

1901. Hjørneejendommens facade mod Låsbygade, set mod vognfabrikkens gavl.

Note:

Album af albus, latinsk betegnelse for mønten 1 hvid = 4 penninge el. 1/3 skilling. Betegnelsen overførtes som 1/3 af 1 fjerdingkar til beregningen af en ejendoms *hartkorn*, d.v.s. et mål for det enkelte areals ydeevne, som brugtes til at udregne ejendomsskatten. 1 tønde hartkort kunne variere fra 2 til 20 tønder land (å 14.000 alen²). Ejendomme under 1/4 album var skattefri. Endelig anvendtes betegnelsen album ved opgørelsen af ejendommens areal. Her var 1 album = 1/12 skæppe land = 57,5 m², idet 1 skæppe svarede til 4 fjerdingkar.